

Familien Schive-Deichmann.

Ved **Louis E. Grandjean.**

Omkring 1720'erne levede der i Horsens en i Aarhus født Parykmager **Simon Elkjær** (d. $\frac{30}{11}$ 1754), som $\frac{23}{7}$ 1723 blev gift med **Maren Nielsdatter** (d. $\frac{10}{5}$ 1762 i Randers). Han tog Borgerskab $\frac{20}{10}$ 1722 og havde et talrigt Afkom, hvoriblandt Sønnen **Niels Simonsen Elkjær** (1729—1795), der blev Provst over Hatting Herred. Blandt Dokumenterne i Skiftet efter Provst Elkjær er der Oplysning om hans ovennævnte Forældre (som Wibergs Præstehistorie ikke har) samt om hans Sødskende, disses Ægteskaber og Børn. Provsten har to Brødre, **Niels Christian Elkjær**, som er Justermester i København, og **Antonius Elkjær**, der ved Skiftets Behandling 1795 var død (d. $\frac{27}{7}$ 1792 i Randers), og som havde været Visitør i Randers. **Antonius Elkjær** i Randers havde imidlertid lært Professionen af sin Fader og havde været Parykmager inden han blev Visiteur; ved Folketællingen 1787 er han kun 55 Aar, men allerede Pensionist. Provsten har tre Søstre, **Apelone Elkjær**, som $\frac{13}{5}$ 1757 viedes i Randers til Sadelmager **Henrik Nicolaj Deichmann** (1718—1775), og som paany vies $\frac{4}{10}$ 1775 til Sadelmager **Christian Schudstrup**, efter at hendes første Mand er død s. A. den $\frac{1}{5}$; **Birgitte Elkjær**, som paa Skiftet kaldes Enke efter afg. Koffardikaptajn **Klindt** i Møgeltønder, og endelig **Anne Marie Elkjær**, som $\frac{11}{8}$ 1765 viedes i Randers til Mesterskrædder og Enkemand **Peder Christensen Schive**.

Det er Datteren, **Anne Marie Elkjær**, som i denne Forbindelse har Interesse. Hun er født i Horsens $\frac{24}{5}$ 1724 og bliver først gift med Skrædder **Jens Reinholdt**, som dør $\frac{26}{1}$ 1760, efter at der i Ægteskabet er født bl. a. en Datter, navnlig **Anne Christine Reinholdt**, som senere bliver gift med en Sko- magermester **Berg** i København.

Skrædermester **Peder Schive** tager Borgerskab i Randers $\frac{18}{1}$ 1764 og opgiver ved den Lejlighed at være født i Skive, hvornaar vides ikke. Han ægter først $\frac{24}{5}$ 1763 **Kirsten Hansdatter**, som dør $\frac{23}{11}$ 1764, uden Børn, derefter ægter han som nævnt foran **Anne Marie Elkjær**.

Den $\frac{19}{11}$ 1769 har de deres eneste Barn, en Søn, **Jens Henrik Nicolai**, til Daaben; han er født $\frac{16}{11}$. Den $\frac{15}{11}$ 1771

dør Anne Marie Elkjær, 47 Aar gammel; Schive forsvinder sporløst efter Hustruens Død, saa hvor han er havnet og død er ikke let at finde.

Jens Henrik Nicolai Schive's Mor dør fra ham i hans Alders andet Aar, og umiddelbart derefter er han sikkert kommet til sin Moster Apelone Elkjær, gift Deichmann. Da disse Ægtefæller ingen Børn har, har de taget Jens Henrik til sig som deres eget og uden Adoption kaldt ham Deichmann til Efternavn. Det er Drengens andet Hjem. Da Drengen er 6 Aar, dør hans »Adoptivfader«, og Mosteren gifter sig med Schudstrup, som bliver hans tredie »Fader«.

Deichmann boede efter Skattemandtallet 1762 for Randers By i Slotssognets 1ste Rode, men hvor har jeg ikke kunnet finde; derimod fortæller Folketællingen 1787, at Schudstrup bor Vestergade 126, og nogen helt lille Forretning har han ikke haft, da han beskæftiger 2 Svende og 2 Læredrenge. De Randers Dragoner har vel for en Sadelmager været et godt Klientel, om de da ellers har været gode Betalere. Jens Henrik Deichmann figurerer paa Folketællingen i Huset hos Schudstrup, »17 Aar, Skolediscipel, L o g e r e n d e«. Der er ikke noget Føleri fra Schudstrups Side, Drengen kaldes ikke Slægtning eller lignende.

Af Randers latinske Skoles particularia Protokol fol. 38 fremgaar, at J. H. Deichmann kom i Skolen $18/4$ 1780 og 1788 blev dimitteret derfra med Examen artium med Karakteren laud illaudabile, som ogsaa ved den philosophiske Examen. Skønt Schudstrup ingen Børn selv havde, har han holdt paa Skillingerne og ladet Drengen nyde godt af Latinskolens Beneficier. Hermed er J. H. Deichmanns Randers-Periode bragt til Afslutning; iflg. Universitetsmatriklen immatrikuleres Janus Henricus Deichmann e schola Randrusiana ved Universitetet $20/10$ 1788.

I København har Deichmann formentlig logeret hos Morbroderen, Justermester Elkjær, og i Skiftedokumenterne i Boet efter Morbroderen, Provst Elkjær, der tilbragte sit otium i København, ses det, at han flere Gange har faaet 100 Rdl. af Provsten, og endelig arver han efter Provsten 90 Rdl. i 1796. Deichmann studerede Theologi ved Universitetet; medbestemmende hertil har Provstens Ønsker nok været, og efterkommes maatte de jo, saalænge de efterfulgtes af Subsidier. Efter Provstens Død kølnes Deichmanns theologiske Iver, som maaske slet ikke har været stor, og han har slaaet sig igennem med Lectioner, som Datidens Studenter gav Godtfolks Børn.

En ny Beskytter melder sig nu. Det er Præsten S t e g m a n n i vor tidligere ostindiske Koloni Trankebar. Han indgiver et detailleret Forslag til Commercecollegiet om Oprettelse af et Skole-

væsen i Trankebar og proponerer i sit Forslag stud. theol. J. H. Deichmann til Lærer ved samme. Commercecollegiet stiller sig velvilligt overfor Forslaget, som i Virkeligheden accepteres, og med Hensyn til Deichmann ønsker man hans Kvalifikationer som Lærer forbedret ved, at han skal »indhente fornøden Kundskab om den bedste methodiske Læremaade, naar han under hans Ophold for nogen Tid er tilstede ved Undervisningen paa Blaagaards Seminarium«.

Uvist af hvilken Grund er det altsaa Stegmann, der beforder den unge Deichmann. Da Deichmann har gennemgaaet sit Seminariekursus, finder Sagen sin Afgørelse (Commercecollegiets ost. Sager 1799, samt Journal 1799, No. 148); det resolveres, at Præsteboligen i Trankebar overlades til Skolebrug, 300 Rdl. bevilges til Skolebøger og Landkort, 130 Rdl. aarlig til Student J. H. Deichmann som Lærer samt 100 Rdl. ved hans Afrejse herfra, »da han efter den af vort Commercecollegie fra vor Skole Commission indhentede og os forelagte Attest ikke mangler Gaver og Lyst til som Ungdomslærer at opfylde det med hans Antagelse tilsigtede Øjemed«. Hans Udnævnelse er dateret $\frac{7}{6}$ 1799 og gælder for 6 Aar, idet der ved hans Hjemkomst loves ham Befordring« i vore europæiske Lande og Riger«.

I en senere Ansøgning fra 1816 fortæller Deichmann selv, at Skoleordningen i Trankebar »formedelst indtrufne Omstændigheder ikke kunde opnaa den forønskede Fremgang, og ophørte samme af sig selv, og jeg retournerede til Europa, kom til København efter en lang og besværlig Reise, strandede tilfældigt paa Øen Anholt i Kattegat i Aaret 1802 og mistede derved det lidt, jeg ejede«.

I 1803 bliver han »extraordinar Reserve« ved det kgl. Lotteri, Interimsassistent $\frac{14}{2}$ 1806 og omsider Assistent ved Revisionskontoret $\frac{27}{4}$ 1816.

Ved Siden heraf, fortæller han i allerede ovenfor nævnte Ansøgning (om at blive tituleret »virkelig Secretair«), blev han i 1810 »antaget til at arbejde i Generalstabens Bureau og udførte de mig der paalagte Forretninger med fuldkommen Nidkærhed, hvorved jeg vandt mine foresattes Yndest og Tilfredshed.«

Efter Krigen blev han dimitteret derfra ($\frac{1}{5}$ 1814) og nød ingen Vartpenge, da han havde andet Embede. Det var et stort økonomisk Tab for ham, da han som Skriver i Generalstaben oppebar 300 Rdl. aarlig. Ved kgl. Resolution af $\frac{24}{9}$ 1816 udnævntes Deichmann efter sin Ansøgning til (Krigs) Cancellisecretair, Udnævnelsen »maa udfærdiges aldeles gratis«.

I Generalstabens indgaaede Sager 1816 findes to Ansøgninger fra Deichmann om Gratialer. Han søger første Gang $\frac{20}{1}$ 1816 og faar Dagen efter bevilget 50 Rdl., anden Gang $\frac{31}{10}$ 1816 og faar

ligeledes Dagen efter bevilget 100 Rdl. Man har jo saaledes nok paa rette Sted værdsat hans Arbejde.

Hans sidste Ansøgning er en god Prøve paa hans indtrængende Stilkunst og viser ham som en habil »Skriver«.

»Atter har jeg i denne Tid følt Skæbnens haarde Slag, og det i meget høj Grad. Min Kone kom i Barselseng den 9. Oktober med en velskabt Dreng, efter at have i tvende Dage lidt store Smertes; den 12. s. M. blev jeg anfaldet af en skrækkelig Krampe, som saaledes har nedtrykt mig, at jeg endnu maa holde Sengen. Jeg begynder dog at blive lidt bedre, hvorfor jeg kan takke Hr. Professor F e n g e r, som har vist sig overordentlig god imod mig. Hvad Penge der i denne Tid er medgaaet er ubegribeligt, da vi begge to, baade min Kone og jeg, har maattet ligge hver i sin Seng, overladende alt til Fremmede. Det mig allernaadigst lige med andre kgl. Embedsmænd tilstaaede Gratiale er ikke tilstrækkeligt til at afbetale min Gæld, jeg i denne ulykkelige Tid er raget i, desuden skal Huuslejen først betales og Vintren nærmer sig etc.«

Hans Krampe var sikkert hans Tribut til de varme Lande og Aarsagen til, at han gik bort i en Alder af kun 49 Aar.

Han boede i 1812 i Borgergade 172 og blev $16/12$ s. A. gift i Trinitatis Kirke med Anna Cathrine Jager, født $7/11$ 1784 (Frelsers K.), død $29/11$ 1872 i Kolding (banque noteur P e d e r A n t o n J a g e r og A n n a E l i s a b e t h D i d e r i c h s e n). Forloverne var Cancelliraad, senere Politimester S ø r e n W e d e g e og Overkrigscommissionær og Auditor ved det borgerlige Artilleri L a n g. Hans Kones Slægt stammede fra Christianshavn med Tilknytning til Søfarten. Farfaren var »vestindisk Captain« og Morfaren Sejl-, Flag- og Compasmager.

Deichmann døde $6/5$ 1818. Han boede dengang i Dronningens Tværgade 357 og efterlod sig to Børn paa henholdsvis 3 og $1\frac{1}{2}$ Aar samt en frugtsommelig Enke. Alt hans Jordegods blev opgjort til 49 Rdl.

Om Deichmanns »Adoptivfader«, Sadelmagermesteren, hvis Navn han førte videre, kan kun oplyses, at denne var født ca. 1718, havde en Broder J ø r g e n D., der var Handskemager i Eutin (Holsten), en Søster, Sophie Amalie, Enke efter L a r s A g a a r d i Svendborg, og en Søster M a r e n, Enke efter O l e H o l l a n d, Svendborg (ifl. Skiftet). I den af P. B. Grandjean udarbejdede Legatstamtavle over Familien Deichmann findes ingen Tilknytning mellem disse og den øvrige Deichmannske Slægt.

Jens Henrik Deichmanns Efterkommere er følgende:

- I. Wilhelm Bertram Theodor Trojel D., f. 1814, d. $13/8$ 1868 i Kolding. Postfuldmægtig i Kolding.
- II. Carl Anton Fritz Lavard D., f. $9/10$ 1816, d. $15/4$ 1879 i Kolding. Exam. jur. Postmester i Kolding. Justitsraad. Viet $18/2$ 1852 til Emilie Marie Lorentzen (Oberst Frederik Jacob Carl Anton Lorentzen og Elisabeth Sophie Wentzel), f. $20/4$ 1827, d. $12/3$ 1860.
 - a. Caroline Cathrine Othilie D., f. $3/3$ 1853 i Slesvig, d. $17/9$ 1871 i Kolding.
 - b. Jens Henrik Deichmann, f. $21/11$ 1854 i Slesvig, d. $22/11$ 1920 i Odense. Fyrmester paa Stevns. Viet $7/11$ 1888 til Andrea Marie Ludovica Scheibel (Rodemester Ludvig Scheibel og Cathrine Zeltner), f. $2/11$ 1858, d. $30/3$ 1924.
 1. Maud D., f. $2/9$ 1889. Viet $15/10$ 1909 til Einar Ryder (Bagermester Fritz Ryder og Henriette Sophie Cathrine Huusmann), f. $28/7$ 1875. Prokurist i A/S Dæhnfeldt, Odense.
 2. Erna Hjørdis D., f. $16/2$ 1891. Assistent paa Søkartarkivet i København.
 3. Aase Irene D., f. $2/10$ 1892. Viet $15/6$ 1917 til Einar Gottlieb (Apotheker Emil Gottlieb og Anna Caroline Johanne Bistrup), f. $11/3$ 1892. Apotheker i Tranbjerg paa Samsø.
 - c. Elisabeth Frederikke D., f. $31/10$ 1858 i Slesvig. Viet $27/9$ 1879 til Frederik Jacob Christian Balle (Pastor Johannes Peter Ovesen Balle og Nancy Henriette Schack), f. $10/8$ 1846, d. $10/7$ 1915 i Slagelse. Overretssagfører og Bankdirektør i Slagelse. R. af Dbg. (9 Børn).
- III. Othilie D., f. 1818, d. $1/1$ 1886. Viet 1859 til Frederik Jacob Carl Anton Lorentzen (Distriktskirurg Lorentz Lorentzen og Ane Elisabeth Wentzel) Oberst, R* DM. V. R., f. $18/6$ 1795 i Randers, d. $22/8$ 1866 i Aarhus. Gift 2 Gange før.

Ved Fyrmester Deichmanns Død i 1920 er den sidste mandlige Efterkommer af Jens Henrik Deichmann gaet bort.